

Det kongelige kultur- og kirkedepartementet
Pb. 8030 Dep
0030 Oslo
postmottak@kkd.dep.no

Oslo, 17. oktober 2008

FORLENGET VERNETID FOR UTØVENDE KUNSTNERE OG TILVIRKERE AV FONOGRAMMER

Vi viser til Departementets brev datert 4. september 2008 vedrørende ovennevnte, og tillater oss å komme med følgende synspunkter på direktivforslaget. Vi viser også til vårt innlegg i Dagens Næringsliv 7. august 2008 og 22. august 2008 vedrørende direktivforslaget.

Eventuelle kommentarer til grønnbok om kunnskapsøkonomien vil oversendes separat.

GramArt er Norges ledende artistforening og representerer over 3 000 av Norges musikkartister. Les mer om GramArt på www.gramart.no.

A. Innledende politiske/ økonomiske kommentarer

Vi benytter samme nummerering nedenfor som Kommisjonen har benyttet i forklaringsnotatet til direktivforslaget.

GramArt vil innledningsvis bemerke at forslaget til direktiv gjennomgående skiller mellom hovedartister ("featured artists") og studio-/ bakgrunnsmusikere ("session musicians"). Begge utøvergrupper er representert i GramArts medlemsmasse, men hovedvekten ligger på hovedartistene og ifølge GramArts vedtekter er det hovedartistene som GramArt primært skal ivareta interessene til. Vi mener kommisjonen i sitt direktivforslag overdriver forskjellen i det økonomiske styrkeforholdet mellom hovedartister og studiomusikere og ser umiddelbart ingen grunn til at studiomusikeres rettigheter etter direktivforslaget skal ivaretas i større grad enn hovedartistenes rettigheter. Vi vil nedenfor komme nærmere tilbake til de praktiske utslag av dette syn.

1. Context of the proposal

GramArt mener det ikke finnes gode grunner for forskjellsbehandling av vernetid for opphavsmenn og utøvende kunstnere. Prinsipalt hevder vi at utøvers vernetid naturlig bør settes til levetid pluss 70 år, som for opphavsmenn. Kommisjonens forslag om en vernetid på 95 år etter utgivelse, anser vi som en nest beste løsning, men i det minste en klar forbedring fra dagens nivå.

De fleste artister GramArt representerer er næringsdrivende. De faller derfor utenfor de pensjonsavtaler og ordninger som gjelder alminnelige lønsmottagere. Våre medlemmer har i liten grad sikret sin pensjonisttilværelse med private pensjonsordninger. En utvidelse av vernetiden for utøvere vil derfor skape en inntektsstrøm som særlig kommer utøverne til gode i alderdommen, en periode da de ikke lenger vil være i stand til å turnere og spille inn plater eller ta på seg andre inntektsbringende oppdrag.

De fleste artister vil også føle det som en stor belastning i sin alderdom å oppdage at ens fremføring f.eks. benyttes i reklamer, politiske sammenhenger eller andre måter utøveren tar sterkt avstand fra. GramArt mener derfor at en utvidet vernetid vil kompensere for den manglende henvisningen i åvl. § 42 5. ledd til § 48, og støtter også på dette punkt Kommisjonens forslag.

Kommisjonen viser også til at en forlenget vernetid vil kunne gi en mer langsiktig inntektsstrøm til plateselskaper, og dermed vitalisere bransjen. GramArt støtter dette synspunktet og viser til at artistene har direkte glede av at plateselskaper er økonomisk robuste. Vi viser også til at flere og flere artister opererer som sine egne plateselskap, og utvidet vernetid vil skape større inntektsforutsigbarhet for disse og gjøre det enklere å leve av egen kulturnæring.

2. Consultation of interested parties and impact assessment

Kommisjonen viser til at bl.a. telekomselskaper, forbrukerorganisasjoner og biblioteker i høringer går imot utvidet vernetid. GramArt mener det ikke er rimelig at telekomselskaper skal sko seg på kort vernetid på samme måte som de skor seg på den omfattende ulovlige fildelingen. Det er den ulovlige fildelingen som i hovedsak har drevet frem muligheten for telekom til å selge abonnementer med stor båndbredde, uten at utøvere har fått noen del av denne profitten. At telekomselskapenes syn skal være avgjørende for vernetidens lengde mener vi er bekymringsverdig. Når det gjelder ABM-sektor og forbrukerhensyn mener vi at deres interesser i tilstrekkelig grad tas hensyn til gjennom åndsverklovens låneregler.

Når det gjelder de økonomiske konsekvenser av forlenget vernetid mener GramArt at en utvidet vernetid vil ha ingen eller neglisjerbar effekt for forbrukere. Det er en trist realitet at den delen av en plate som utgjør en royaltykomponent til utøveren er forsvinnende liten, og det er helt andre kostnader som gjør at en plate f.eks. har en utsalgspris på kr. 149,- (mva., transport, trykk, distribusjon, ncb-avgift, butikklokaler, lønn til butikkansatte m.m.). De store kostandsdriverne for en plate påvirkes etter vår mening ikke av utvidet vernetid, særlig siden de plater dette uansett vil være aktuelt for – plater som er gitt ut for mellom 50 og 95 år siden – antagelig vil selge i så små volum at de få kronene royaltykomponenten utgjør vil spises opp av smådriftsulemper. Vi har for ordens skyld forsøkt å illustrere dette med et estimat:

Kostnadskomponenter i plateinnspillinger der plateselskapet finansierer innspillingen. Estimert med en detaljistpris (PPD) på kr. 110.	
Platebutikken:	
Salgspris, Platebutikk (Topp ti pris)	kr 149,00
Innkjøpspris, Platebutikk (PPD minus forhandlerrabatt på 20 %)	kr 88,00
Margin, Platebutikk	kr 61,00

Distribusjonsleddet: Tar som regel rundt 25 % av Platebutikkens innkjøpspris	kr 22,00
Plateselskapet: <i>Inntekter:</i> PPD minus forhandlerrabatt og distribusjon	kr 66,00
<i>Utgifter:</i> NCB-avgift (9,009 % av PPD)	kr 9,91
Trykkekostnader (plastomslag med hefte)	kr 15,00
Royalty til artist (store variasjoner, opererer her med 10 % av plateselskapets nettopris)	kr 6,60
Plateselskapets rest (adm., innspilling, promotering, margin etc.)	kr 34,49

Tenker man seg at vernetiden er utgått (altså innspillinger eldre enn 50 år) kan man stryke artistens royalty fra regnestykket. Vi tør påstå at kr. 6,60 i rabatt på en plate på kr 149,- (ny pris: kr. 142,40) neppe vil føre til store utslag i markedet for 50 år gamle plater.

Når det gjelder Kommisjonens forslag om opprettelsen av et eget fond for studiomusikere ("session musicians"), stiller vi oss tvilende tvil om dette virkemidlet har riktig innretning. For ordens skyld ønsker vi å presisere at vi med studiomusikere i denne sammenheng sikter til de musikere som er innleid som bakgrunnsmusikere på en plateinnspilling, i motsetning til hovedartisten(e) (s.k. "featured artist(s)"). *Studiomusikerne* overdrar i hovedsak alle sine rettigheter til tilvirker mot et engangshonorar, mens *hovedartistene* som hovedregel mottar royalty av de inntekter tilvirker genererer i løpet av vernetiden. For hovedartistene skjer det imidlertid ikke noen fullstendig overdragelse av rettighetene, men rettighetsforholdet mellom hovedartist og tilvirker er nøye regulert i en omfattende kommersiell kontrakt. GramArt ser det som positivt at også studiomusikere får en bedre økonomisk hverdag, men vi mener det er viktig at dette ikke skjer på en måte som reduserer hovedartistenes inntekter. Kommisjonen presiserer i sitt forslag at studiomusikerfondet skal finansieres av tilvirkers, og ikke artistens, utvidede inntekter, men vi er bekymret for at tilvirkers avsetning vil føre til press mot artistene i kontraktsforhandlinger om at artisten indirekte må bære denne utgiften. Av denne grunn mener vi et studiomusikerfond bør finansieres på andre måter som ikke like direkte gir utslag på plateselskapenes bunnlinje, f.eks. gjennom at det trekkes ut andeler av Gramos produsentsektor til dette formålet (eller lignende løsninger). Vi ser ikke at en slik løsning forringer studiomusikernes økonomi i forhold til Kommisjonens forslag. Vi minner forøvrig om at studiomusikere i alle tilfelle har en langt mer forutsigbar inntekt enn hovedartistene, ettersom hovedartistenes inntekter er fullstendig prisgitt mottagelsen av innspillingen i markedet.

3. Legal Elements of the Proposal

GramArt mener "use it or lose it"-klausulen Kommisjonen foreslår er svært positiv for artisten. Den vil også kunne ivareta samfunnets og forbrukernes interesser ved at innspillingen blir tilgjengeliggjort.

B. Kommentarer til de ulike artikler i forslaget

Nummereringen nedenfor refererer seg til de ulike artikler i direktivforslaget.

Fortalens 8. ledd:

GramArt mener fortalens 8. ledd er upresis: I en artistavtale der et plateselskap finansierer innspillingen, er det klart at plateselskapet må kunne (og er også forpliktet til å) utnytte innspillingen kommersielt. De trenger derfor å klarere kommersiell utnyttelse med artisten. Det er likevel ikke etter vårt syn slik at det i artistavtaler skjer noen totaloverdragelse av rettigheter, men snarere en detaljert regulering av hvordan rettighetene best skal utnyttes kommersielt, og til hvilket vederlag. Dette bygger vi på 20 års erfaring med kommersielle kontrakter i musikkbransjen, som vi mener viser at det fra artists side gis et samtykke til kommersialisering på særskilte vilkår. Vi mener det er av stor betydning at denne nyanseforskjellen klargjøres i fortalen. Nyanseforskjellen vil særlig kunne ha betydning ved misligholdssituasjoner, konkurser, tolkning og utfylling av artistavtalen etc., herunder forholdet til opphavsrettens spesialitetsprinsipp.

Vi ønsker også å poengtere at de forskuddene på royalty fortalens 8. ledd viser til nå kun er reservert et fåtall artister grunnet synkende inntekter i plateselskapene. I alle tilfeller er det etter norske forhold misvisende å snakke om at artister som hovedregel får forskudd på royalty.

Artikkel 10 a:

Med samme begrunnelse som angitt i forhold til fortalens 8. ledd foreslår vi følgende endring av artikkel 10 a (1): "... *whereby a performer has transferred or assigned **or otherwise entered into a contract regarding the commercial exploitation of his rights in the fixation ...***"

Vi har ikke et konkret alternativ til formuleringen av artikkel 10 a (4) men mener som nevnt ovenfor at kompensasjon til studiomusikere ikke må utformes på en måte som svekker hovedartistenes forhandlingsposisjon overfor plateselskapet.

GramArt stiller videre spørsmål ved relasjonen mellom artikkel 10 a (6) og artikkel 10 a (3). Det fremstår ikke som helt klart for oss om en artist som benytter seg av "use it or lose it"-klausulen i 10 a (6) må bidra til studiomusikerfondet som opprettes i 10 a (3) om han selv velger å gi ut innspillingen i den forlengede vernetiden. GramArt mener at artister som benytter seg av muligheten 10 a (6) gir ikke bør være ansvarlig for å bidra til et studiomusikerfond. Årsaken er for det første at en artist som velger å gi ut sin egen 50 år gamle innspilling i et slikt tilfelle neppe vil gjøre det med strengt kommersielle motiver, men snarere for å være tilgjengelig på markedet. Siden fondsbidraget etter 10 a (3) er omsetningsbasert og ikke overskuddsbasert vil dette kunne være svært dyrt for artisten. Videre mener vi det er problematisk med en omfordeling av midler fra artister til studiomusikere generelt.

Vi har ellers ingen kommentarer. Ved spørsmål, vennligst kontakt undertegnede eller juridisk rådgiver Christian Wadahl Uhlen (christian@gramart.no/ 22 00 56 57).

Vennlig hilsen,

Elin Aamodt,
daglig leder

elin@gramart.no/ 22 00 56 53